

העלון מוקדש
לברכה ולהצלחה
ולכל הישועות
ליעקב בן סולטנה
וזרפואה שלמה
לאשתו אביבה חיה

פרדס השבוע

הרב דוד שושנה שליט"א

פרשת ויחי
יז טבת תשפ"א

ולזה הוסיף לבאר ואמר: "כראובן ושמעון", ומעתה הרי יוסף במדרגת אב כיעקב ואין האב נמנה עם הבנים בגדר אחד כמו שאין יעקב נמנה עם השבטים:

ב. מובא במסכת סוטה (לו, ב):

ותתפשהו בבגדו לאמר וגו' (בראשית לט, יב) באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון אמר לו יוסף עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפוד ואתה בינייהם רצונך שימחה שמך מביניהם ותקרא רועה זונות דכתיב (משלי כט, ג) ורועה זונות יאבד הון. [רש"י: יאבד הון. שם טוב שהוא יקר מכל הון:] מיד ותשב באיתן קשתו (בראשית מט, כד) א"ר יוחנן משום ר' מאיר ששבה קשתו [רש"י: קשתו. שכבת זרעו על שם שיריה כחץ:] לאיתנו ויפוזו [רש"י: ויפוזו. לשון ויפוזו שהזיין והצד"י מתחלפין כמו זעקת צעקת:] זרועי ידיו נעץ ידיו בקרקע [רש"י: שנעץ אצבעותיו בקרקע. ונסמך עליהן כדי שיתייסר ויטרד בצערו ויעבור תוקף יצרו:] ויצאה שכבת זרעו מבין ציפורני ידיו מידי אביר יעקב מי גרם לו שיחקק על אבני אפוד אלא אביר יעקב [רש"י: מידי אבירותיו של יעקב. (שנראתה דמות דיוקנו ליוסף) משם זכה להיות רועה ומשם זכה להיות באבן מאבני ישראל:] משם רועה אבן ישראל משם זכה ונעשה רועה שנאמר (תהילים פ, ב) רועה ישראל האזינה [רש"י: רועה ישראל האזינה. כלפי שכינה נאמר] נוהג כצאן יוסף [רש"י: נוהג כצאן יוסף. קרי כצאן יוסף המנהיגים כצאנו של יוסף אלמא מיקרו ישראל צאנו של יוסף והוא הרועה:] תניא היה ראוי יוסף לצאת ממנו י"ב שבטים כדרך שיצאו מיעקב אביו שנאמר (בראשית לו, ב) אלה תולדות יעקב יוסף [רש"י: אלה תולדות יעקב יוסף. תולדות שיצאו מיעקב כנגדן ראוי לצאת מיוסף:] אלא שיצא שכבת זרעו מבין ציפורני ידיו ואעפ"כ יצאו מבנימין אחיו [רש"י: ואף על פי כן יצאו מבנימין אחיו. אותן עשרה שפיתחו מיוסף בעשר אצבעותיו:] וכולן נקראו על שמו שנאמר (בראשית מו, כא) ובני בנימין בלע ובכר ואשבל וגו' בלע שנבלע בין האמות ובכר בכור לאמו היה ואשבל ששבאו אל גרא שגר באכסניות [רש"י: שגר באכסניא. בארץ נכריה:] ונעמן שנעיים ביותר אחי וראש אחי הוא וראשי הוא מופים [רש"י: מופים. מפורש במדרש רבי תנחומא שהיה פיו כפי יעקב אבינו בהלכות שקיבל משם ועבר:] וחופים הוא לא ראה בחופתי ואני לא ראיתי בחופתי וארד שירד לבין אומות העולם א"ד וארד שפניו דומין לוורד.

וכותב האלשיך בפירושו תורת משה (מח, א):

עוד אפשר כמש"ל (ב"ר פ' פ"ז) כי היה כמעט יוסף נפתה מאדנותו ויבא לעשות מלאכתו. לולא נדמה לו צורת יעקב ואמר לו שתהיה אבנו באפוד כהה. כאשר דקדקנו באו' ואין אישה מאנשי וכו' כלומר אך איש שאינו מאנשי הבית שם היה. וע"כ נמנע צאת זרעו מקשתו ויצאו מצפרניו. ואבד עשרה כאשר נכתב בס"ד על אומריו ותשב באיתן קשתו וכו' מדי אביר יעקב. ואלו לא היה לפניו יעקב והיה יוצא מקשתו, גם השנים אלה לא היו לו: ובוזה יאמר ועתה שני בניך הנולדים לך. הנה באמת לי הם שאלמלא אני לא היו לך על כן כראובן ושמעון יהיו לי.

ג. ויהי בשכ"ן ישראל בארץ ההוא וילך ראובן וישכב את בלהה פלג'ש אביו וישמע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר: (בראשית לה, כב)

מובא בספר הליקוט (רבי חיים ויטאל תלמיד האריז"ל):

פ' ויהי בשכ"ן ישראל בארץ ההיא וילך ראובן וישכב את בלהה וגו' דע כי בשעה שבלבל ראובן יצועי אביו ומנע משכבה של בלהה כשם שמנע קין משכב תאומה יתירה של הבל, והוא כפל הה"א בשם בלהה"ה עם שאר אותיות הבל, ראויה היתה להוליד תאומים, והרמז בזה ג"כ לתרין ההי"ן, וסימניך ה"א לכם זרע (בראשית מז, כג). ותרי ההי"ן תאומים משמע ועם זה היו בני יעקב ארבעה עשר ועם דינה שראויה היתה להוליד זכר אלא שאימא גרמה לה להיות נקבה, כטעם דינה בת לאה היו שבטי י"ה דווקא וכבר נודמנו לה לבלהה מלמעלה נשמותיהם של שני תאומים, ונתלכשו באוצר ידוע ששמו גוף, שהוא קרוב לאויר העוה"ז. והנה להחזירם אי אפשר, מה עשו ב"ד של מעלה, הורידו שתי נשמות הללו למצרים לאשת יוסף והם מנשה ואפרים שאמר יוסף עליהם בני הם אשר נתן לי אלוקים בז"ה (בראשית מח, ט), בגי' י"ד, רמז שהם המשלימים אותו המספר המכוון, כאמור שהוא כנגד ד' אותיות השם הגדול ומלואו.

וכן כתיב במעשה ראובן וישמע ישראל (בראשית לה, כב) שהבין שלא כיון ראובן לחטוא ומאתר עילאה יצא הדבר ויהי בני יעקב שנים עשר ולא יותר.

א. כראובן ושמעון יהיו לי

ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חלה ויקח את שני בניו ועמו את מנשה ואת אפרים: ויגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך ויתחזק ישראל וישב על המטה:

ויאמר יעקב אל יוסף אל-ל שד-י נראה אלי בלוי בארץ כנען ויברך אתי: ויאמר אלי הנני מפרך והרביתך ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריו אחזת עולם: ועתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים עד באי אליך מצרימה לי הם אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי: (מח, א-ה)

בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות צעדה עלי שור: וימררהו ורבו וישטמהו בעלי חצים:

ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרעי ידיו מידי אביר יעקב משם רעה אבן ישראל:

מא-ל אביך ויעזרך ואת שד-י ויברכך ברכת שמים מעל ברכת תהום רבצת תחת ברכת שדים ורחם: (מט, כב-כה)

ויאמר לו אלקים אנכי אל-ל שד-י פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך ומלכים מחלצין יצאו: (לה, יא)

ומסביר רש"י: פרה ורבה. על שם שעדיין לא נולד בנימין, ואף על פי שכבר נתעברה ממנו: גוי. בנימין: גוים. מנשה ואפרים שעתידים לצאת מיוסף, והם במנין השבטים.

נביא כמה אופנים להסביר כוונת יעקב אבינו במילים "ועתה שני בניך וכו' לי הם אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי".

א. כותב האור החיים:

(ד) הנני מפרך וגו'. כפל לומר מפרך והרביתך כנגד ב' בנים שיהיו לו עוד כמו שפירש הדברים יעקב באומרם ועתה. ואומרם ונתתיך לקהל עמים פירוש שיהיו ב' הבנים כל אחד לקהל ועם:

(ה) ועתה שני בניך וגו'. פירוש עתה שראיתי שלא היו לי בנים עוד מצד אותה ברכה אני יודע למפרע כי ב' בניך הנולדים לך וגו' לי הם שאמר לי ה' מפרך והרביתך והוא שאמר לו ה' בבית אל (לה, יא) פרה ורבה כראובן ושמעון יהיו לי, ועיין מה שכתבתי בסמוך:

(ו) ומולדתך אשר וגו'. פירוש שלא ימנה יוסף במקום ג' שבטים אלא במקום ב'. וכפי זה לא יקרא עוד שבט יוסף במנין השבטים זולת שבט אפרים ושבט מנשה, וכמו כן מצינו שכן הוא:

ויש לנו לחקור זאת למה הוציא יעקב את יוסף ממנין השבטים כמו שמצינו שלא נמנה בכלל השבטים כי אם אפרים ומנשה ולמה לא ימנה הוא גם כן ויהיו י"ד שבטים עם לוי כי ה' אמר אליו שיהיו ממנו ב' שבטים נוספים לא שיעקר שם יוסף. גם צריך לדעת מי אמר ליעקב כי ב' הגוים שאמר לו ה' שיהיו ממנו הם בני יוסף ולא בני שאר בניו ויותר היה לו לתלות ולומר שהם פרץ זורח שהם ביותר מעולים כפי האמת שהם שלשלת המלוכה. ואולי כי בני יהודה נרמזו במה שאמר לו עוד שם ה' ומלכים מחלצין יצאו. אלא מי יאמר שכוונת ה' באומרם ומלכים מחלצין וגו' היא זאת. ועוד אחרת דלמא הם הם גוי וקהל גוים הם הם המלכים. ועוד מי יאמר שאין הדברים נאמרים על בני שאר האחים:

אכן במה שנשכיל על דבר הבורא שאמר אליו בנבואה גוי וקהל גוים יהיה ממך ומלכים מחלצין יצאו פשט הדברים יגיד שעל יעקב הוא אומר שממנו יצאו לא מבניו:

אלא יש לדעת מאמרם ז"ל (זהר ח"א ק"פ) כי יוסף הוא בחינת נפש יעקב. והוא שרמו הכתוב באומרם (לו, ב) אלה תולדות יעקב יוסף. והוא אומרם (תהלים עז) בני יעקב ויוסף, ורמזו חכמי אמת כי הוא בחינת מילוי הוא"ו שהמילוי כאות עצמו. ועל פי הקדמה זו יתיישבו כל הדקדוקים, כי יוסף הוא בחינת יעקב ובמדרגת אב לשבטים יקרא כרשום גם כן באומרם בני יעקב ויוסף, וכפי זה כשאמר ה' ליעקב שיצאו ממנו עוד בניו זה יעקב זה יוסף ולזה לא הליכש הנבואה בשאר בניו, ולזה דקדק לומר ב' בניך וגו' לי הם, פירוש במדרגת בני יעקב לא במדרגת בני בניו

מותאם ונערך עם השלמת מקורות ע"י בנו יונתן יוסף, מתוך שיחתו השבועית של הרב בצרפתי.

לקבלת השיחה ב M או ב WhatsApp : A0583245820@gmail.com או באתרים לדעת ודרשו

וכתיב (דברי הימים א ה,א) ובחללו יצועי אביו נתנה בכרתו לבני יוסף, כתיב בכרתו חסר וא"ו כתיב מלשון (ירמיה ב,כג) בכרה קלה משכרת דרכיה, והשמוש מוסב לאביו כי הוצרכה לעקום את הדרך לרדת למצרים והיו מנשה ואפרים. לכן נישלה בכורתו של ראובן, שהבכור נוטל פי שנים ולא נולדו לו תאומים, אלא כל אחד פשוט, שאברהם יצחק ויוסף גם הם היו ראויים אליהם כדא"ל. ולפיכך נאמר לו בבית אל, גוי וקהל עמים יהיו ממך (בראשית לה,יא) גוי היא בנימין וקהל גוים תאומים משמע שני גוים בקהל אחד אלא שניתן רשות לראובן ע"י התורה להסב פתרון הנבואה ליוסף שיהיה שבטו נחלק לשנים. ע"כ העתקתי מכ"י הרב זלה"ה:

וכן כותב רבי חיים ויטאל בלקוטי תורה (ויחי מט,ב):

והנה כשבלב ראובן יצועי אביו או אותן הטפות נכנסו בבטן אסנת וילדה אפרים ומנשה וז"ש אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי, כי זה היה בבטן לאה לכן הם נקראים שלי, אך ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו (בראשית מח,ו) ע"פ מחשבתך ומעשיך כאשר תהיה ראוי. וז"ש (בראשית לה,כב) ויהי בשכון ישראל בארץ ההיא וגו' וישמע ישראל, פי' הבין ישראל כי אותו ענין לא היה עושה ראובן כי אם שליח מאתו ית' ולא שהיה כוונתו לבלבל יצועי אביו לכן אמר (שם) ויהיו בני ישראל שנים עשר ולא י"ד:

ב. כאפרים וכמנשה

וישלה ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר ואת שמאלו על ראש מנשה שכל את ידיו כי מנשה הבכור: (מח,יד)

רש"י: שכל את ידיו. כתרגומו אחכמינו, בהשכל וחכמה השכיל את ידיו לך, ומדעת, כי יודע היה כי מנשה הבכור, ואף על פי כן (מ) לא שת ימינו עליו: שפתי חכמים: (מ) דקשה לרש"י דכל כי שבמקרא היא נתינת טעם אלמעלה, ולפירוש התרגום דמפרש שכל לשון חכמה, אין זה נתינת טעם, ועל זה פירש אף על פי, כלומר אף על פי שהיה יודע כי מנשה הבכור וכו', והיינו חכמה כמו שמפרש הפסוק בסמוך כי יודע וכו', וכתב מהרש"ל רבים פירשו כי, כמו אף על פי, אבל אין נראה לי אלא כך הוא החיבור שכל את ידיו, ונתן טעם למה שכל ולמה לא אמר לו שיהפוך שיעמיד אפרים מימינו ומנשה משמאלו, כי מנשה הבכור, רוצה לומר בשביל שהיה מנשה הבכור לא היה רוצה לכביש אותו:

וכן מסביר המלבי"ם:

(יד) "וישלה ישראל את ימינו". ר"ל הנה בכרת כהנים כתיב וישא את ידיו והכתיב ידו דצריך לארמא ימינו על שמאלו כמ"ש בזה, וא"כ אחר שהגיעו ידי יעקב זו תחת זו היה צריך שנינה תחלה את שמאלו על ראש מנשה וא"כ את ימינו על ראש אפרים, והיתה יד הימין על יד השמאל, והוא ל"כ עשה רק תחלה שלח את ימינו וישת על ראש אפרים וא"כ נתן את שמאלו על ראש מנשה, וא"כ היתה יד השמאל למעלה מיד הימין, עז"א "שכל את ידיו כי מנשה הבכור", בזה השכיל ע"י ידיו להראות שיועד מנשה הבכור, וע"כ הגם שיש לו טעם לברך את הבכור ביד שמאל ואת הצעיר בימין, בכ"ז הרי"ם יד שמאל למעלה להורות שמנשה הוא הבכור ואינו מושך שפע ברכתו ע"י אפרים רק מצינו בפ"ע, וע"כ בא השמאל למעלה מן הימין:

ואם ישאל השואל מה הרויח יעקב, הרי בין כך ובין כך נעלב מנשה? וכי שימת יד ימין על ראש אפרים אינה הדחה מבישה שלו מתפקיד הבכור?

כותב הנצי"ב בפירושו העמק דבר:

שכל את ידיו כי מנשה הבכור. הוא מיותר. שהרי ידענו מענין הפרשה כי מנשה הבכור. אבל יש בזה עומק וכוונה. דבאמת לא היה ליעקב לשכל את ידיו. אלא להפוך את מעמד הבנים. אבל באשר מנשה הבכור משה"ה היה מכון שיעמוד מנשה לרגל הימני של יעקב ואפרים לרגל השמאל ורק את ידיו שכל שיהיה להיפך. וטעמו ש"י שאע"ג שהקדים יעקב את אפרים לפני מנשה ומש"ה היה במדבר ראש הדגל מכ"מ בפקודי דפ' פינחס היה להיפך.

ולא עוד אלא אפי' בפקודי דפ' במדבר כתוב בכל הדגלים והחונים עליו משא"כ במנשה כתיב ועליו מטה מנשה. כ"ו בא ללמדנו שלא היה אפרים קודם למנשה אלא בענינים רוחניים מה שלמעלה מהליכות עולם הטבע. אבל בהליכות עולם היה מנשה קודם וגדול מאפרים. מש"ה במנין הראשון בהר חורב שהיה שכנית עולם על ראשם וכל ההנהגה היתה למעלה מה"ט היה אפרים קודם. אבל בפקודי דערבות מואב בכניסתם לארץ שהי' כמעט בהליכות הטבע כמבואר להלן ובס' במדבר ודברים. מש"ה היה מנשה קודם וע' מש"כ בס' במדבר בשנוי ועליו מטה מנשה. וזה הגיע משום דבהליכות הטבע מעלת הבכורה מסוגלת הרבה כמש"כ לעיל כו,יט. והנה היד משמשת את הראש והדעת. והרגל משמשת הליכות הגוף לפי טבעו ומש"ה אמרו חז"ל במליצתם ברא כרעא דאבוה, פי' הרגל טבע אביו שמהלך מעצמו בלי מחשבה ושכל. מש"ה רצה יעקב אשר מנשה יעמוד לרגלו הימנית. ושכל את ידיו להיות אפרים אך לידו הימנית. וע"כ בסמוך מקרא כי: וזהו שפ"י הכתוב הטעם כי מנשה הבכור:

וכתוב בספר אגרא דכלא (רב צבי אלימלך שפירא מדינוב):

בפסוק (בראשית מח,כ) כך יברך ישראל לאמר ישימך אלקים כאפרים וכמנשה. יש להתבונן דהנה הגם שבירכסם וחילקם לב' שבטים כראובן ושמעון, למה יברכו ישראל את בנייהם רק בהם, ולא יאמרו ישימך אלקים כראובן ושמעון ושאר שבטי

ישורון, ומהו היתרון בהם. ועוד למה לא אמר לעיל בברכתם אחר פסוק (בראשית מח,טז) המלאך הגואל וכו', והמתין בברכה הלזו עד ששם את אפרים לפני מנשה. והנראה דהנה ידוע כל התורה כלולה בעשרת הדברות, ועשרת הדברות כלולים בדיבור האחרון הוא לא תחמוד וכו' וכל אשר לרעך (שמות כ,יז), והוא להתרצות בגירותיו ית' אשר מנע ממנו הטוב ההוא הניתן לחבירו, ולחשוב כי הוא ית' הוא לבדו היועד הטוב והנאות לכל אדם ולא יקנא את חבירו, וכבר ידעת שהקנאה מוציאה את האדם מן העולם.

ובהקדם עוד זאת ידוע כי התאוה והכבוד מוציאים גם כן את האדם וכו', (כמו שאמר רז"ל (אבות פ"ד מכ"א) הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים וכו'), והוא כאשר ישפיע הש"י טובה אל האדם, לא יבקש בזה תאוה וכבוד ויבא להתנאות על חבירו בזאת הטובה, רק אדרבא יננע לפני בוראו ויחשוב כי הוא מצד החסד מבוראו עליו. והנה יעקב אבינו כאשר שם את אפרים לפני מנשה, ראה באפרים שלא נתנאה בטובה רק אדרבא וכו' וכנ"ל. וראה במנשה שלא נתקנא באפרים, על כן בירכס כך יברך ישראל ישימך אלקים כאפרים מבלי גאות, וכמנשה מבלי קנאה על טובת חבירו, והבן כי קצרת:

ג. לישועתך קויתי ה'

דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל: יהי דן נחש עלי דרך שפיפן עלי ארח הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחור: לישועתך קויתי ה': גד גדוד יגודנו והוא יגד עקב: (מט,טז-יט)

מובא במדרש רבה (צח,יג-יד):

דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל (בראשית מט, טז), כמיחד של שבטים. אמר רבי יהושע בר נחמיה אלולי שנדבק למיחד שבשבטים אפלו שופט אחד שהעמיד לא היה מעמיד, ואיזה זה, זה שמשון בן מנחם. כיחידו של עולם, מה יחידו של עולם אינו צריך סיוע כך שמשון בן מנחם אינו צריך לסיוע וכו' יהי דן נחש עלי דרך (בראשית מט,יז), מה נחש זה מצוי בין הנשים, כך שמשון בן מנחם מצוי בין הנשים. מה הנחש נאסר בשבועה, כך שמשון בן מנחם נאסר בשבועה: ויאמר להם שמשון השבעו לי (שופטים טו,יב). מה נחש זה כל כחו אינו אלא בראשו, כך שמשון: אם גלחתי וסר ממני כחי (שופטים טז,יז). מה הנחש הזה ריסו מחלחל אחר המיתה, כך: ויהיו המתים אשר המית במותו וגו' (שופטים טז,ל). הנשך עקבי סוס: קראו לשמשון וישחק לנו (שופטים טז,כה) אמר רבי לוי כתיב (שופטים טז,כו): ועל הגג כשלשת אלפים, אלו מה שהיו על שפת הגג, אבל מה שהיו לאחוריהם ולאחורי אחוריהם אין בריה יודעת, ואת אמרת (שופטים טז,לא): וירדו אחיו וכל בית אביהו וישאו אתו ויעלו ויקברו אתו וגו' בקבר מנוח אביו, אלא יעקב אבינו בקש רחמים על הדבר. ויפל רכבו אחור, יחורו דברים לאחוריהם, לפי שהיה יעקב אבינו רואה אותו וסבור בו שהוא מלך המשיח, כיון שראה אותו שמת, אמר אף זה מת (בראשית מט,יח): לישועתך קויתי ה'.

אמר רבי יצחק הכל בקווי, יסורין בקווי, קדשת השם בקווי, זכות אבות בקווי, תאותו של עולם הבא בקווי. יסורין, הדא הוא דכתיב (ישעיה כו,ח): אף ארח משפטיך ה' קוינוך, אלו יסורין. לשמך (ישעיה כו,ח) זו קדשת השם. ולזכרך (ישעיה כו,ח) זו זכות אבות. תאות נפש (ישעיה כו,ח) זו תאותו של עולם הבא. חנינה בקווי, ה' חננו לך קוינו (ישעיה לג,ב). סליחה בקווי, כי עמך הסליחה (תהלים קל,ד) מה כתיב בתריה, קויתי ה' (תהלים קל,ה). לפי שהיה יעקב אבינו רואה אותו וסובר בו שגאלה מגעת בימי, כיון שראה שמת, מיד אמר לישועתך קויתי ה'.

ומובא במדרש תנחומא (מט,יב):

"דן ידין עמו כאחד" כיהודה מיוחד שבשבטים. דבר אחר: "כאחד שבטי ישראל" כיחידו של עולם, שאינו צריך לאחרים במלחמה, שנאמר (ישעיה סג,ג) "פורה דרכתי לבדי" וגו', כך שמשון מדין אינו צריך לאחרים, שנאמר (שופטים טו,טז) "בלחי החמור הכיתי אלף איש". "יהי דן נחש עלי דרך" כל החיות מהלכות זוגות ונחש יחידי, כנחש נקמן, כך שמשון "ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים". כיון שראהו יעקב, אמר: "לישועתך קויתי ה'". גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב" כלומר כשהגואל הבא בעקב הוא מגד, זה שהוא בא בעקב, "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא" (מלאכי ג,כג), שהוא משבט גד, לכך נאמר: "יגוד עקב":

מסביר ה' ה' (הרב שלום נח ברזובסקי, מאדמו"רי סלונים): איתא במדרש עה"פ לישועתך קויתי ה' הכל בקיווי יסורין בקיווי קדושת השם בקיווי וכו' ואף הגאולה העתידה תהיה בקיווי כדברי יעקב כאן לישועתך קויתי ה'. ופרשו המפרשים ככוונת המדרש דמי שיש לו אמונה ובטחון בהש"ת והוא מקוה ומצפה לישועת ה', הריהו משיג הכל בקיווי אע"פ שאינו הגון ואינו כדאי, שע"כ קיווי ניצול מיסורין וזוכה לסליחה וחנינה וכו'. וזה גם נבואת יעקב אבינו על הגאולה, דאף אם לא יהיו כדאים וראויים לגאולה, אם יקוו לגאולה ימשיכו ע"י הקיווי את הגאולה העתידה. וכדרך שאנו מתפללים כי לישועתך קוינו כל היום ומצפים לישועה, הקיווי והצפיה לישועה זה סוד הגאולה, שאף אם לא יהיו ראויים לכך, יגאלו בזכות הקיווי לישועתך קויתי ה'.

שבת שלום !